pp Hydref 25.qxp_Layout 1 08/10/2025 7:32 pm Page 1

Pris: 50c

Papur Pawb

Hydref 2025 Rhif 512

Bore Coffi Macmillan – tud 5

tud 5 Ysgol Tal-y-bont
tud 6 Ein Ffermydd
tud 11 Dal i fod yn fi
tud 12 Camp Elaine

Dewi'r dewin cŵn

Mae'r Welsh Whisperer yn enw cyfarwydd i nifer ohonom, ond ydych chi'n gwybod pwy yw'r wyneb tu ôl y Welsh Wizard? Neb llai na Dewi Jenkins, Tynygraig, Tal-y-bont, Pencampwr Treialon Cŵn Defaid Rhyngwladol 2025! Dyma'r anrhydedd fwyaf i unrhyw un sydd ynghlwm â'r byd treialon, ac eleni, cynhaliwyd y gystadleuaeth rhwng yr 11eg a 13eg o Fedi, ar ystâd ysblennydd Brinkinalt, Y Waun yn ymyl Wrecsam.

Yn ystod y ddau ddiwrnod cyntaf, bu 60 ci a bugail yn cystadlu yn erbyn ei gilydd i ennill un o'r pymtheg lle oedd ar gael yn y rownd derfynol ar y trydydd diwrnod. Llwyddodd Dewi i gyflawni camp aruthrol trwy gipio dau le iddo ef a'i gŵn, Jock a Clwyd Bob- tad a mab. Wynebant gwrs llawer anoddach y tro hwn, gyda phellter o 800m i gyrchu'r ddeg dafad gyntaf, crynhoi deg dafad arall o ben arall y cae, eu gyrru o amgylch y cwrs â'i gilydd cyn mynd ati i ddidoli a chadw'r pum dafad gyda choleri i'w corlannu.

Pan gamodd Dewi at y polyn, gyda Jock yn dynn wrth ei draed, aeth y gynulleidfa niferus yn ddistaw. Mae Dewi'n enwog yn y byd treialon erbyn hyn ac roedd pawb yn disgwyl yn eiddgar i weld ei rediad cyntaf gyda'i hen gi ffyddlon, Jock. Mae Jock mewn oed teg - naw oed - ond yn wir, roedd ar dân ac yn gweithio fel ci hanner ei oed! Cafodd Jock rediad arbennig ac ni chollodd lawer o farciau ar y cwrs anodd hwn. Gwyddai'r dorf bod Jock a Dewi ar frig y bwrdd sgorio ar ôl y rhediad yna.

Wrth gwrs, roedd nifer o gŵn da i ddod eto, gan gynnwys Clwyd Bob. Camodd Dewi i'r cae eto, y tro hwn gyda Bob wrth ei sawdl. Unwaith yn rhagor, distawodd y dorf, a daliodd pawb eu hanadl wrth i Bob gychwyn ar ei rediad. Yn wir, cafodd Bob rediad arbennig a llwyddodd yn yr holl dasgau. Credai pawb mai hon oedd y rhediad orau hyd yn hyn. Ni ddatgelwyd y sgorau tan ddiwedd y cystadlu. Doedd dim mwy y gallai Dewi wneud yn awr ond aros

parhad tud 2

pp Hydref 25.qxp_Layout 1 08/10/2025 7:32 pm Page 2

Papur Pawb

Golygydd Cyffredinol:
Gwyn Jenkins
(01970) 832560
Maesgwyn, Tal-y-bont, Ceredigion
golygydd@papurpawb.com

Tynnu lluniau:
Cysyllter â golygyddion y mis

GOHEBYDDION LLEOL

Tal-y-bont:
Myfanwy James, Bryn Eglur, Tal-y-bont
832592

Parsel Henllys:
Rhys Huws, Llwyn Onn
832076

Bont-goch:
Cathryn Lloyd-Williams
cat_yfoel@hotmail.com

Llangynfelyn:
Nigel Callaghan, Hafan, Tre Taliesin
832573

Eglwys-fach/Ffwrnais:
Lona Mason
lonaacrobyn@btinternet.com
07507 652092

Rhwydweithiau cymdeithasol:
Ceri Morgan

CYMDEITHAS PAPUR PAWB

Cadeirydd:
Catrin MS Davies, Simne Wen, Tal-y-bont
832697

Is-gadeirydd:
Lisa Tomos, Awelon, Pentrebach
832773

Ysgrifennydd:
Rhian Evans, Glanrafon, Tal-y-bont
832344

Trysorydd:
Rebecca Williams, Mur Mawr, Tal-y-bont
832093

Tanysgrifiadau:
Bleddyn Huws, Henllan, Tal-y-bont
832448

Hysbysebion:
Helena O Sullivan, Bont-goch
07812 994 008

Dylunio:
Iolo ap Gwynn, Ceri Jones, Sion Pennant

Casglu'r Papur:
Gwenllian ac Arvid Parry-Jones

Dosbarthwyr:
Gwenllian Parry-Jones; Carys Briddon; John Evans; Innes Heron

Cyhoeddwyd gan Gymdeithas Papur Pawb. Ariennir yn rhannol gan Lywodraeth Cymru.

CYMRAEG

am yr holl wybodaeth am Papur Pawb ewch at ein gwefan...
www.papurpawb.cymru
hefyd dilynwch ni ar drydar a gweplyfr (@papurpawb)

Golygyddion

Golygyddion y rhifyn hwn oedd Ellyw, Betsan a Mair, gyda Ceri'n dylunio. Diolch iddynt.

Helen (helen.iwan@btinternet.com), Lyn a Siwan fydd yn golygu rhifyn Tachwedd.

Y dyddiad cau yw 7 Tachwedd a bydd y papur ar werth ar 14 Tachwedd.

parhad o dudalen 1

Dewi'r dewin cŵn

a gwylio ambell un arall adnabyddus yn cystadlu, megis Aled Owen a Kevin Evans.

Ar ôl i'r pymtheg ci redeg, daeth hi'n amser cyhoeddi'r canlyniadau. Bachodd Dewi a Jock y trydydd safle, daeth Kevin Evans yn ail ac ar y brig gyda sgôr anhygoel o 611 oedd Dewi a Clwyd Bob! Daw hyn yn dilyn ei lwyddiant yn 2022, pan ddaeth i'r brig â Jock- tipyn o gamp felly i ennill am yr eildro, a hynny mor ifanc yn ei yrfa.

Doedd dim gorffwys i Dewi na'r cŵn wedi hyn, wrth iddynt wynebu eu her nesaf ddiwedd Medi yn Nolgoch, Bryncrug. Bu'n rhaid cystadlu yma i sicrhau eu lle yn nhîm Cymru ar gyfer Treialon y Byd 2026. Mae'n braf iawn gallu datgelu fod Dewi wedi ennill ei le yma eto gyda Jock a Clwyd Bob! Llongyfarchiadau gwresog i ti, Dewi, a phob lwc yn yr Alban flwyddyn nesaf!

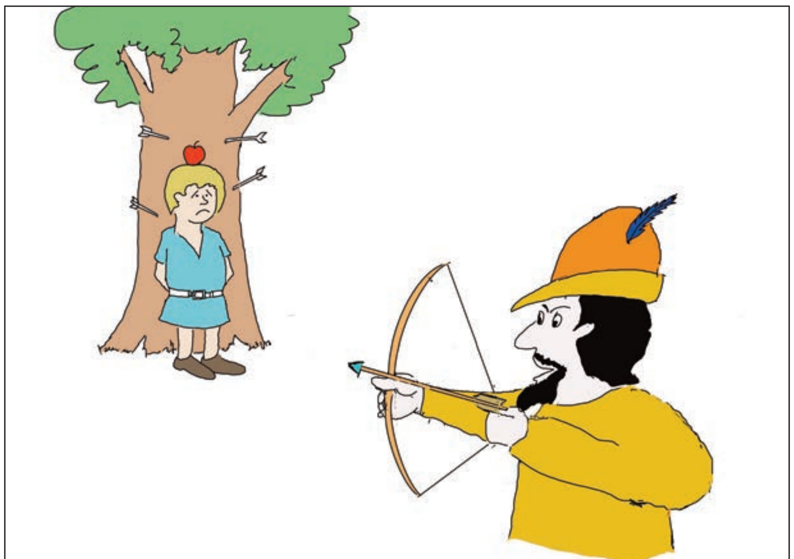

"Paid â phoeni. Ma' digon o afalau eleni!"

Rowland, Mari a Iolo Davies, a Ianto Hughes o Lambed yn dal y cwpan

Llongyfarchiadau i deulu Dolclettwr ar eu llwyddiant gyda thriawd o ŵyn hyrddod yn arwerthiant blynyddol y Defaid Dorset yn Exeter. Dyma'r tro cyntaf i'r gwpan ddod i Geredigion a'r ail dro i Gymru.

Eglwys St. Pedr, Elerch

Cynhaliwyd cwrdd diolchgarwch blynyddol Eglwys St. Pedr, Elerch ar Ddydd Sul 5 Hydref dan ofal y Parch. Lynn Rees. Arweiniwyd y gwasanaeth gan Lynn a weinyddodd y cymun bendigaid. Y pregethwr gwadd oedd Yr Hybarch Archddiaconi Mones Farah, a chafwyd neges bwrpasol ganddo ar destun pwysigrwydd ffydd. Diolch i nifer o aelodau Clwb Ffermwyr Ifanc Tal-y-bont am ein cefnogi, a diolch hefyd i Margaret Griffiths, Y Borth, am ddarparu lluniaeth ysgafn ar ddiwedd y gwasanaeth.

Os am gynnwys manylion am weithgareddau eich mudiad neu'ch sefydliad yn nyddiadur y mis, dylech anfon y manylion llawn at Carys Briddon, carysbriddon@btinternet.com 01970 832478 o leiaf ddeng niwrnod cyn y rhifyn nesaf o Papur Pawb.

Dyddiadur

HYDREF

10 **Bingo** 7 Llew Gwyn. Elw at CRhA Ysgol Gymunedol Tal-y-bont
12 **Bethel** 10 Trefniant Lleol, Delyth a Bleddyn Huws
Eglwys Sant Mihangel, Eglwysfach 4 Gwasanaeth Diolchgarwch
Eglwys Llangynfelyn yn Llanfach 2.15
14 **Cymdeithas y Chwiorydd Rehoboth** 'Wyau addurniedig' (Elaine Williams)
15 **Bore Coffi** 10.30–12 Neuadd Llanfach
17 **Sesiwn Nos Wener** 8 Y Llew Gwyn (Aeron Pughe a'i Gyfeillion)
Gwledd Gymunedol yr Hydref 7.30–9.30 Cletwr
18 **Dal Ati** 10.30–11.30 Cletwr
19 **Bethel** 10 Cyrddau Pregethu Seion Aberystwyth, Iwan Llywelyn Jones
Rehoboth 2 J. Tudno Williams
Eglwys Sant Mihangel, Eglwysfach 9.30
20 **Merched y Wawr Tal-y-bont a'r Cylch** 'Caws Halwmi Gwarffynnon' (Gwen Davies)
23 **Eglwys Llangynfelyn yn Llanfach** 7 Gweddi Hwyrol
25 **Canu Gwerin (Three Sides of Folk)** 7 Cletwr
26 **Bethel** 10 Geraint Evans (Diolchgarwch)
Eglwys Sant Mihangel, Eglwysfach 9.30

TACHWEDD

1 **Dal Ati** 10.30–11.30 Cletwr
2 **Bethel** 10 Uno â Seion, John Treharne
Eglwys Sant Mihangel, Eglwysfach 9.30
9 **Gwasanaeth Sul y Cofio** 10.45 Neuadd Goffa Tal-y-bont
Eglwys Llangynfelyn yn Llanfach 2.15
Eglwys Sant Mihangel, Eglwysfach 9.30
11 **Cymdeithas y Chwiorydd Rehoboth** 'Paentio ar lechi' (Ffion George)
15 **Dal Ati** 10.30–11.30 Cletwr
Adloniant lleol 4–7 Neuadd Llanfach
29 **Ffair y Neuadd** 2 Neuadd Goffa Tal-y-bont

BOB WYTHNOS

Neuadd Goffa Tal-y-bont Bore Mawrth 10–12 Cwtsh Cynnes, coffi a chlonc
Cletwr Dydd Mawrth 1–4 'Clonc a Gweu'

Pobl a Phethe

Llongyfarchiadau i Gruff Mason, Maes y Coed, Ffwrnais ac Elain Haf Davies, Pandy Tudur, ar eu priodas yn ddiweddar. Dymuniadau da iddynt yn eu cartref newydd yn Gwern Prys, Ysbyty Ifan.

Llongyfarchion
Llongyfarchiadau i Mari Davies, Doleifion, Tre'r-ddôl, ar ei doethuriaeth drwy gyfrwng y Gymraeg ym Mhrifysgol Aberystwyth. Pob lwc iddi yn ei swydd newydd yng Ngogerddan.

Genedigaethau
Llongyfarchiadau i Enoc a Margaret Jenkins, Penbryn, Taliesin ac Ann Jenkins, Llety'r Bugail, Tal-y-bont, ar enedigaeth ŵyr a gor-ŵyr bach newydd, Iago John James. Brawd bach i Sianco a Jini a mab i Anwen a Geraint James. Pob hwyl i'r teulu sydd bellach wedi ymgaretrefu yn Lledrod.

Llongyfarchiadau i Geraint ac Eirian Evans, Garn Wen, Tal-y-bont ar enedigaeth eu hwyres fach Soffia Medi Morris Evans yng Nghaerdydd. Soffia yw merch cyntaf anedig i Dyfan a Catrin. Pob dymuniad da i'r teulu bach.

Priodasau Rhuddem
Llongyfarchiadau i Rowland a Bethan Davies, Dolclettwr, Tre'r-ddôl a Dafydd a Glenys Jenkins, Penpompren, Tal-y-bont ar ddathlu eu priodas ruddem. Ymlaen i'r aur nesaf!

Priodas Aur
Llongyfarchiadau i Paul a Meinir Fleming, Penygraig, Tre'r-ddôl a ddathlodd eu priodas aur yn ddiweddar. Gobeithio eich bod wedi mwynhau'r fordaith i ddathlu'r achlysur.

Cydymdeimlo
Cydymdeimlwn â theulu'r diweddar Meleri Mair, Bont-goch gynt. Roedd yn ferch i'r gwleidydd Gwynfor Evans ac yn chwaer i gyn-weinidog Capel Bethel, Tal-y-bont, Guto Prys ap Gwynfor.

Priodasau

Priodwyd Ioan Gwyn, Maesgwyn, Tal-y-bont, ag Angharad Lewis ar 6 Medi yng Nghapel Tonyfelin, Caerffili. Gweinyddwyd y briodas gan y Parch. Denzil John a chafwyd eitemau yn ystod y gwasanaeth gan aelodau o Gôr Caerdydd. Mae'r ddau wedi ymgartrefu yng Nghaerdydd.

Priodas
Llongyfarchiadau i Nicola Morgan a Geraint Jones, Brynolwg, Bont-goch ar achlysur eu priodas ar 19eg Medi.

Pen-blwyddi Arbennig
Llongyfarchiadau i Glain Erin Jones, 14 Dôl Pistyll, Tal-y-bont sy'n dathlu ei phen-blwydd arbennig yn 18 oed ar 17 Hydref. Gobeithio y cei ddiwrnod da a dathliad wrth dy fodd.

Bu sawl un arall yn dathlu penblwyddi arbennig yn ddiweddar hefyd. Llongyfarchiadau i Eleri Jenkins, Cerrigcaranau Uchaf, Tal-y-bont; Rhian Dewhurst, The Bungalo, Tal-y-bont; Mark Joseph, Yr Hen Ysgol, Tal-y-bont; Phyllis Ellis, Tre'r-ddôl a Nia Jones, Brynolwg, Bont-goch.

Yn Gwella
Da gweld fod Bethan Davies, Dolclettwr, Tre'r-ddôl yn gwella wedi ei hanffawd diweddar a bod yr asgwrn bellach yn gyfan!

Gwasanaeth Scanio
ARTHUR MORGAN

Angorfa, Y Ferwig, Aberteifi, Ceredigion
(01239) 615085. Mobile (0421) 786292

Salon Leri
Pob agwedd o drin gwallt gan Richard
Mawrth i Gwener
9.30 – 5.00
01970 832 674

pp Hydref 25.qxp_Layout 1 08/10/2025 7:32 pm Page 4

CFfI Tal-y-bont

Bedwyr, Teleri ac Ynyr - aelodau tim stocmon hŷn y clwb

Mat, Lloyd, Alaw a Mari – aelodau ifanc y clwb

Llwyddiant i aelodau CFfI Tal-y-bont ar Ddiwrnod Maes

Cynhaliwyd Diwrnod Maes Rhan 1 ar Fferm Hafod, Aberteifi, ddydd Sul 28 Medi, a bu'n ddiwrnod arbennig i aelodau Clwb Ffermwyr Ifanc (CFfI) Tal-y-bont a gymerodd ran yn y cystadlaethau. Daeth aelodau ifanc a phrofiadol at ei gilydd i arddangos eu sgiliau mewn ystod o gystadlaethau barnu stoc ac yn y timau.

Yn y cystadlaethau unigol, gwelwyd llwyddiant arbennig i aelodau'r clwb: Bedwyr Siencyn a ddaeth yn ail yn y gystadleuaeth Stocmon Hŷn; Mirain Evans a enillodd y pedwerydd safle yn Stocmon Iau a Mari Evans a gipiodd y trydydd safle yn y gystadleuaeth Barnu Wyn Tew Dan 18.

Yn y cystadlaethau tîm, cipiodd Efa Saunders Jones, Gwawr Morgan, Mirain Evans a Tomos Jones yr ail safle yn Tîm Stocmon Iau ac yna daeth Bedwyr Siencyn, Ynyr Siencyn a Teleri Morgan yn bedwerydd yn Tîm Stocmon Hŷn.

Yn ôl trefnwyr y digwyddiad, roedd y safon sgiliau a'r brwdfrydedd a ddangoswyd gan y cystadleuwyr yn drawiadol, gan bwysleisio gwerth y diwrnod fel cyfle i ddysgu a datblygu profiad newydd.

Llongyfarchiadau mawr i'r holl aelodau am gynrychioli eu clwb a'r ardal yn wych, yn enwedig yr aelodau hynny oedd yn cystadlu am y tro cyntaf – da iawn chi!

Ymlaen â ni nesaf at yr ail Ddiwrnod Maes ar y 4ydd o Hydref ar Fferm Brenan, Y Gors. Dyma ddiwrnod gwych arall wrth i ni sicrhau'r 4ydd safle.

Enillodd Ynyr y gystadleuaeth Treialon Cŵn Defaid, a daeth ef a'i frawd, Bedwyr yn 2il yn y gystadleuaeth ATV. Sicrhaodd Lleucu Evans ac Alaw Morgan y 4ydd wobr yn y Fferm Ffactor Iau, ac fe gafodd Efa Saunders Jones 4ydd am dorri cyw iâr.

Bu nifer o aelodau eraill yn brysur hefyd; bu Catrin Marian a Cari Rees yn addurno boncyff siocled, a Beca Davies a Gwawr Morgan yn addurno calendr adfent Nadoligaidd. Mae'n braf iawn gweld clwb mor ifanc yn llwyddo ar lefel sir. Ymlaen at yr Eisteddfod!

Ela Jones

Cari Rees a Catrin Marian yn addurno boncyff siocled

Clwb Gwawr y Pennau

Ar ôl cael noson agoriadol y Cletwr ddechrau Medi i drefnu rhaglen y flwyddyn, aeth deg ohonom ar y bws i Aberaeron i gael te prynhawn yn Harbourmaster. Diolch i'r staff am groeso cynnes Cymreig ac am y te bendigedig. Dyma ddechrau dathliadau'r Clwb yn 21ain.
Yn dilyn hyn, croesawyd Ffion George o Lanfihangel y Creuddyn atom yn Neuadd y Pennau i gyflwyno ei busnes llunio celf, 'Llechi Ffion'.

Mae darluniau Ffion yn baentiadau apelgar, yn glir ac ar lechen. Er trwch y garreg, a'i hymylon geirwon, mae'r lluniau yn fyw i'r llygad. Nodi'r berthynas rhwng y creadur a'i berchennog yw un o'i phrif themâu. Neges arall gwaith Ffion yw'r dathliad o'n harferion blynyddol wrth ffermio: yr wyna a'r didoli, y cneifio a'r treialon a'r sioeau lleol.

Does dim syndod bod nifer fawr o gomisiynau yn dod at Ffion George gan rai sydd am lun o hoff gi, neu greadur penodol. A dweud y gwir, roedd y gweithiau, y daeth Ffion â nhw i'w harddangos, yng nghist car ambell aelod cyn pen dim o dro, a'r prynu yn brawf o'r apêl.

Yn ystod y misoedd nesaf, bydd Clwb Gwawr y Pennau yn mynd am dro i weld drama "Llanast!" gan Theatr Bara Caws yng Nghanolfan Arad Goch ar 19 Tachwedd, ac i weld Ysgol Penweddig yn perfformio sioe gerdd "Annie" ar 26 Tachwedd. Estynnir croeso cynnes i fenywod lleol ymuno â ni.

Anrhydedd

Yn dilyn ei llwyddiant â'r gosod blodau yn y Sioe Frenhinol eleni (dwy wobr gyntaf a chanmoliaeth uchel), cafodd Christine Gilbert, Swn y Nant, Tre'r-ddôl ei gwahodd i greu arddangosfeydd blodau yn Abaty Westminster fis diwethaf ar gyfer gwasanaeth coffa 85 mlynedd ers Brwydr Prydain. Mynychodd 5 o aelodau eraill NAFAS y digwyddiad hefyd, o ardal Mercia a Gogledd Cymru. Tybed a welodd rai ohonoch ei phedestal hardd o flaen y côr wrth wylio'r gwasanaeth ar y teledu?

pp Hydref 25.qxp_Layout 1 08/10/2025 7:32 pm Page 5

Ysgol Tal-y-bont

Bore Coffi Macmillan

Cafwyd bore hyfryd yn neuadd yr Ysgol wrth i ni groesawu rhieni a phobl y pentref er mwyn codi arian i Macmillan. Wedi cyfarfod gyda'r Cyngor Ysgol penderfynwyd mynd ati i drefnu'r bore coffi gan greu posteri a'u dosbarthu o gwmpas y pentref. Diolch enfawr i'r rhieni am gyfrannu'r cacennau di-ri - cafodd y pwyllgor sbort wrth osod y cacennau allan ac addurno'r neuadd. Roedd y neuadd yn llawn bwrlwm wrth i bawb mwynhau cacen a chlonc. Uchafbwynt y bore oedd gwrando ar y plant yn canu! Diolch i'r Cyngor Ysgol am drefnu.

Braich Garw

Croeso i flwyddyn 5 newydd y dosbarth wrth iddynt ymuno â ni yn nosbarth Braich Garw am y flwyddyn 2025/2026. Rydym wedi dechrau ar ein thema newydd, Tal-y-bont a'r Fro ac yn edrych ymlaen at astudio mwy am yr ardal leol. Y gobaith yw creu gwefan newydd i'r ardal yn casglu'r hyn mae pob dosbarth wedi'i ddysgu. Mae'r plant wedi mynd ati i ddechrau creu'r gwefan yn barod. Rydym yn edrych ymlaen at rannu'r wefan gyda'r gymuned yn y dyfodol agos!

Dosbarth Allt y Crib

Wrth i'r flwyddyn ysgol newydd ddechrau roedd hi'n braf croesawu dosbarth newydd. Wedi ychydig o weithgareddau i ddod i adnabod ein gilydd yn well, aethon ni ati i gasglu syniadau am ein thema - Tal-y-bont a'r Fro. Roedden ni'n awyddus iawn i ddewis chwedl o'r ardal a dewisom Chwedl Taliesin! Ar ôl gwrando ar y stori a chreu mapiau stori, cawsom ddewis sut yr oedden ni am gyflwyno'r stori yn ein geiriau ein hunain. Dewisodd rai i ysgrifennu sgriptiau a chawsom hwyl yn creu mygydau a phropiau cyn perfformio o flaen y dosbarth. Rydym yn ffodus iawn o gael bod yn rhan o brosiect Profiad Cyntaf Gwasanaeth Cerdd Ceredigion y tymor yma a diolch yn fawr i Mrs Helen Williams am ddod i gynnal sesiynau cerdd gyda ni. Rydyn ni wedi cael blas ar ganu'r recorder a'r iwcalili yn ogystal â'r llais.

Hoci

Dyma ein criw hoci ar gyfer y flwyddyn 2025/2026. Llongyfarchiadau i'r ddau dîm ar eu llwyddiant hyd yma, yn ennill y ddwy gêm gyntaf. Diolch i Mrs Hughes am hyfforddi'r plant! Pob lwc iddynt ar weddill y gemau.

Traws gwlad

Llongyfarchiadau i bawb am eu llwyddiant yn nhraws gwlad cylch Aberystwyth. Roedd yn bleser gweld y plant yn ymdrechu a dyfalbarhau!

Dosbarth Mynydd Gorddu

Hyfryd oedd medru mynd am dro o gwmpas y pentref yng ngwres Yr Hydref yn ddiweddar. Aeth y plant i weld y parc, siop Y Lolfa, y garej, y Fferyllfa, y Neuadd Goffa a Siop y pentref. Diolch yn fawr i bawb am ein croesawu ac am eich caredigrwydd.

Cafwyd bore llawn canu a hwyl wrth i blant y cylch Meithrin ddod draw atom i gymdeithasu. Edrychwn ymlaen yn fawr at yr ymweliad nesaf.

Yn Naturiol

Gweirgloddiau Ymylon Ffyrdd y Fro!

Pleser amheuthun oedd gweld lleiniau ymylon ffyrdd y fro eleni. Roedd lleiniau Tre Taliesin, Tal-y-bont a Thre'r-ddôl yn llawn blodau gwyllt gyda phryfed yn gloddesta arnynt – yn union fel gweirgloddiau bach. Yn ôl yr elusen Plantlife, mae lleiniau ymylon ffyrdd Prydain gyda'i gilydd yn gorchuddio ardal maint Dorset ac, o gael eu rheoli'n briodol, yn creu rhwydwaith o laswelltir cyforiog o flodau gwyllt. Mae hyn yn bwysig oherwydd bod 97% o'n gweirgloddiau blodau gwyllt wedi'u colli ers y 1940au.

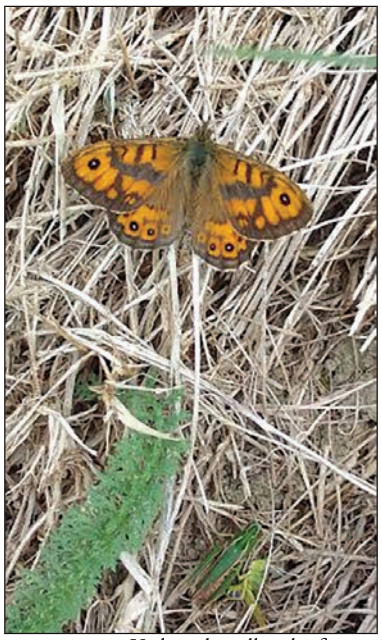

Y glöyn byw llwyd y fagwyr *(wall butterfly)* a cheiliogod rhedyn wrth ymyl Llwybr Mai

Nid yn unig ydi glaswelltiroedd o'r fath yn wych o ran bioamrywiaeth ond maen nhw hefyd yn storio carbon. Pob clod i Gyngor Sir Ceredigion ac Asiant Cefnffyrdd Gogledd a Chanolbarth Cymru am ystyried natur fel hyn ac os ydyn nhw'n digwydd arbed arian drwy wneud, gorau oll!

Dw i wedi mwynhau cerdded i Dal-y-bont ar Lwybr Mai sawl gwaith dros yr haf ac ro'n i wrth fy modd wrth weld y pryfed ar y blodau fel meillion cochion a chlust y gath wrth ymyl y llwybr ac ar y lleiniau ymylon ffyrdd, gan gynnwys cachgi bwms, pili palod a phryfed hofran. Dw i hyd yn oed wedi gweld cachgi bwms yn manteisio ar y "chwyn" fel clust y gath a llysiau'r gingroen sy'n tyfu wrth ymyl y palmant yn Nhre Taliesin.

Erbyn hyn, mae contractwyr wedi torri'r lleiniau'n fyr gan symud y toriadau i ffwrdd. Mae hyn yn sicrhau bod y glaswellt ddim yn ffrwythloni'r tir (mae blodau gwyllt yn tueddu i ffafrio pridd gwael) gan greu darnau moel lle mae hadau'r blodau'n gallu tyfu y flwyddyn nesaf.

Dw i wedi cael achlust o ambell gŵyn bod y lleiniau ymylon ffyrdd yn edrych yn flêr ond i mi, maen nhw'n fwy diddorol a deniadol o lawer y dyddiau yma – ac i'r bywyd gwyllt wrth gwrs!

Am fwy o wybodaeth, gweler:
https://www.llyw.cymru/ymylon-ffyrdd-glaswelltiroedd-amwynder-syn-cynnal-bywyd-gwyllt

Siân Saunders

Digwyddiad **Ein Ffermydd** Cyswllt Ffermio

Dros yr haf efallai bod rhai ohonoch wedi sylwi ar ddrôn mawr yn cylchredeg dros y caeau yn Maesnewydd. Roedd hyn oherwydd y prosiect ymchwil a ariannwyd gan Gyswllt Ffermio i ganolbwyntio ar dyfiant glaswellt. Y syniad gwreiddiol oedd gofyn a allai drôn fesur y glaswellt ac felly bod yn offeryn defnyddiol iawn ar y fferm. Byddai hwn yn helpu i ddydd-rannu bwyd i'r gwartheg yr ydym i gyd wedi gweld yn croesi'r ffordd ym Maesnewydd.

Mae cylchdroi gwartheg drwy'r caeau yn rhoi saib i'r borfa ac yn hanfodol i ffermio adfywiol (regenerative agriculture). Mae'n fanteisiol i'r amgylchedd, y pridd a'r gwartheg hefyd. Dyma'r ffordd fwyaf effeithlon o gynhyrchu llaeth a'r ffordd fwyaf cyfeillgar i leihau carbon wrth gynhyrchu bwyd. I wneud hyn yn fuddiol, mae angen i ni fesur y tyfiant, sydd ar hyn o bryd yn cael ei wneud yn bennaf gan ddefnyddio platemeter llaw. Mae gan dronau y potensial i gynyddu cywirdeb a lleihau'r amser a dreulir yn casglu'r wybodaeth honno.

Mae'r ymchwil wedi ei seilio ar fuddiannau cydgysylltiedig Jâms (gwartheg a phorfa), Jason (dronau) a David (dadansoddi data). Roedd yn ffordd wych i ni ddod at ein gilydd yn rheolaidd a thrafod y prosiect dros baned.

Jâms Morgan; Jason Brook, Prifysgol Aberystwyth a Dai Evershed, Wallog (Mentor Cyswllt Ffermio)

Nid oedd modd hedfan am ychydig o fisoedd wrth i'r RAF ymarfer eu system cloi signalau uwch ein pennau, a Jason a'i ddronau yn ymroi i archwilio dolffiniaid ar Ynys Enlli. Er gwaethaf y dechrau araf, fe lwyddom i gasglu data diddorol a chynhyrchu canlyniadau addawol. Tra'r oedd Jason yn hedfan y drôn bob dydd pan oedd y tywydd yn caniatáu dros gyfnod o 3 wythnos, byddai Jâms yn casglu data gyda platmetrau. Yna, byddai David yn cymharu'r ddau set o ddata i weld a fyddai meddalwedd yn gallu rhagweld darlleniad y platmetrau. Mae'n debygol y bydd ffermwyr yn dechrau mabwysiadu dronau ar gyfer casglu data ar eu porfeydd a chnydau- nid yn unig ar gyfer tyfiant ond ar gyfer iechyd planhigion, cyflwr y pridd a darganfod chwyn hefyd.

Manteision eraill o hediadau rheolaidd sy'n mapio'r porfeydd yw adnabod pethau fel chwyn yn y borfa. Trwy hyfforddi deallusrwydd artiffisial (AI) i adnabod a logio ble mae'r chwyn, bydd ffermwyr yn gallu creu map unigol i dargedu'r rhywogaethau'n fwy uniongyrchol a lleihau'r defnydd o gemegau i daclo'r chwyn. Mae hyn yn bwysig iawn o ran yr amgylchedd a lleihau costau.

Mae'r holl beth wedi arwain at ddiwrnod agored ar y fferm ar yr 11eg o Fedi. Wedi'u hysgogi gan ddiddordeb mewn dronau o bosib (neu'r lluniaeth!), daeth tua 30 o bobl, ffermwyr ac eraill i gaeau Maesnewydd i weld y dronau (methwyd eu hedfan yn anffodus oherwydd y tywydd), trafod y canlyniadau a'r cymwysiadau posibl ar gyfer dronau mewn amaethyddiaeth yn y dyfodol. Bydd gan y drôn le i chwarae ochr yn ochr â'r platmetrau cyfredol a ddefnyddir i fesur tyfiant glaswellt.

Yn ogystal â'r ymchwil yn seiliedig ar Faesnewydd a'r dronau, trafododd David Evershed, Wallog, y seilwaith dŵr newydd y mae wedi ei osod ar ei fferm. Trwy integreiddio synwyryddion LoRaWAN i fonitro a rheoli o bell, mae wedi llwyddo i gylchredeg ei reolaeth o ddŵr ar y fferm. Mae hyn yn creu cyfleoedd mawr ar gyfer pori gwell a ffermio adfywiol, ac yn lleihau costau.

Hoffem ddiolch i Gyswllt Ffermio, ac i Gwenan yn arbennig, am eu cefnogaeth yn ystod yr ymchwil hwn. Credwn fod potensial yn y dyfodol i integreiddio technoleg i wneud ein ffermydd yn fwy effeithlon, fwy cyfeillgar i'r amgylchedd a lleihau costau.

Jâms Morgan, Maesnewydd, Tal-y-bont

pp Hydref 25.qxp_Layout 1 08/10/2025 7:32 pm Page 7

Cymdeithas y Chwiorydd Rehoboth

Rowland Davies, Dolclettwr, oedd y gŵr gwadd yn y cyfarfod a gynhaliwyd yn festri capel Rehoboth ar brynhawn Mawrth, 9 Medi. Bu'n egluro i ni sut i greu doliau ŷd, a dangosodd enghreifftiau hyfryd o'i waith a greodd ar gyfer priodasau teuluol. Gan ei bod yn hwyr yn y tymor a'r ŷd eisoes wedi ei gynaeafu, defnyddiodd Rowland frwyn wrth egluro'r grefft i ni, ac yna cawsom i gyd gyfle i greu 'cwlwm cariad'. Hefyd gwnaeth yntau greu ratl ar gyfer plentyn gyda'r brwyn. Mae doliau ŷd traddodiadol yn deillio o arfer paganaidd ac mae sôn amdanynt yn gyffredin mewn llên gwerin. Adeg cynhaeaf roedd yn arferol i ffermwr grefftio dol o ysgub olaf y cynhaeaf gan y credai ei bod yn cario ysbryd cynhaeaf ffrwythlon drwodd i'r gwanwyn nesaf pan fyddai hadau'n cael eu plannu eto. Diolchodd Meinir yn gynnes i Rowland am brynhawn difyr iawn, ac yna mwynhawyd te a bisgedi a baratowyd gan Carys Briddon.

Clwb Cant Neuadd Llanfach

Enillwyr mis Awst:
1. Rhif 49 Phyllis Ellis
2. Rhif 107 Ian Mitchell
3. Rhif 3 Glenys Griffiths

Enillwyr mis Medi:
1. Rhif 44 Jill E. Jones
2. Rhif 22 Andrea Keighley
3. Rhif 108 Michelle Walton

Cynhaliwyd Ras Peli ger Neuadd Llanfach ar brynhawn Sadwrn, 6 Medi, a dyma'r enillwyr:
1. Rhif 2 Anna Willmot
2. Rhif 435 Fleur James
3. Rhif 512 Sandi Jameson

Sudoku Papur Pawb

1		3		9				5
			8		4			
7		9				1		
	2	1		3			8	
9			7		2			1
	5			6		3	2	
		8				5		4
			3		9			
4				5		7		6

Dyma Sudoku Papur Pawb. Rhowch rhif o 1 i 9 ym mhob cell wag fel bod pob rhes, colofn a blwch yn cynnwys pob rhif o 1-9 heb ail-adrodd. Cofiwch ddefnyddio rhifau Cymraeg yn unig!

Cyngor Cymuned Ceulanamaesmawr

Ddechrau mis Medi, aeth rhai o'r Cynghorwyr i gwrdd â Rhodri Llwyd ynghylch cynllun lliniaru llifogydd Tal-y-bont. Cafwyd trafodaeth gynhwysfawr, gyda'r Cynghorwyr yn nodi ei bod yn bwysig cynnwys Afon Leri yn yr ystyriaethau, nid dim ond Afon Ceulan. Cafwyd sicrwydd nad y cynllun a roddwyd gerbron y gymuned yn gynharach eleni oedd yr un terfynol o bell ffordd, a bod sawl cam arall i ddod, yn cynnwys trafod â'r tirfeddianwyr a'r trigolion lleol. Nodwyd hefyd y byddai'n rhaid cael cymeradwyaeth Llywodraeth Cymru ym mhob cam.

Mae'n siŵr bod nifer ohonoch wedi clywed am fwriad y Cyngor Sir i osod mannau i wefru ceir trydan ger Maesyderi. Nid mannau gwefru cyflym fydd y rhain, a bwriedir iddynt fod at ddefnydd y pentref cyfan. Anfonwyd awgrym at y Cyngor Sir ynghylch y lleoliad mwyaf cyfleus ar eu cyfer, felly cawn weld beth ddaw o hyn maes o law.

Mae bron yn bryd i fudiadau lleol wneud cais am gymorth ariannol unwaith eto. Hoffwn nodi y bydd y drefn fymryn yn wahanol eleni, ac y bydd angen llenwi ffurflen bwrpasol, a fydd ar gael i'w lawrlwytho oddi ar y wefan neu gan y Clerc. Mae'n ffurflen ddigon syml, a'i diben yw gwneud pethau'n haws i'r Cyngor gymharu ac ystyried ceisiadau.

Cofiwch am wasanaeth Sul y cofio yn y Neuadd Goffa ar 9 Tachwedd – bydd posteri i'w gweld ar hyd y pentref i'ch hatgoffa mewn da bryd.

Mae'n bleser cael nodi bod ymgyrch Cae Bach wedi llwyddo i ddenu grant o £12,742 gan y Cyngor Sir yn ddiweddar, ac y byddwn yn dechrau prynu cyfarpar yn fuan. Diolch i bawb am eich holl gefnogaeth ers dechrau'r ymgyrch – ac yn arbennig i'r rheiny a fentrodd allan yn y glaw ar gyfer yr Helfa Drysor ddiwedd mis Awst. Diolch hefyd i bawb a helpodd i baratoi a gweini'r chilli yn y Neuadd ar ddiwedd yr helfa. Yn olaf, llongyfarchiadau i enillwyr Clwb 200 mis Medi:
1af – Gwerfyl Pierce Jones;
2il – Paul Watson;
3ydd – Maureen Wooton.

Adweitheg
(Reflexology)
Bethan Ifan – Aberystwyth
07375 422 608

Rhian
trin gwallt gartref
25 mlynedd o brofiad
gwasanaeth cyfeillgar, dibynadwy
ffôn 832 612
07835 525 553

NICEIC APPROVED CONTRACTOR
Alun Davies
Contractiwr Trydanol
M 07703 169813
Islwyn, Bow Street, Ceredigion SY24 5AR
E alun.davies142@btinternet.com

pp Hydref 25.qxp_Layout 1 08/10/2025 7:32 pm Page 8

Lansio Tyfu Bwyd Ceredigion - adeiladu ein gwydnwch bwyd

Mae Partneriaeth Bwyd Ceredigion yn lansio 'Tyfu Bwyd Ceredigion', prosiect newydd wedi'i gynllunio i gefnogi ffermwyr lleol i arallgyfeirio i arddwriaeth. O datws i foron, o flodfresych i salad, mae'r prosiect yn darparu cymorth i ffermydd brofi cyfleoedd newydd ar raddfa cae (o leiaf un erw a mwy).

Rhan allweddol o'r prosiect yw creu Cylch Peirianwaith newydd (Machinery Ring) i ffermwyr Ceredigion a Sir Benfro. Bydd hwn yn rhoi mynediad i offer garddwriaeth arbenigol heb y costau mawr cychwynnol i ffermwyr. Bydd offer ar gael yn barod i'w fenthyg, ac y mae cyllideb gan y prosiect er mwyn prynu offer newydd ar gyfer plannu, chwynnu, a phrosesu.

Mae'r manteision i ffermwyr o'r prosiect yma yn cynnwys:

- **Arbed ar gostau:** Osgoi buddsoddiadau mawr mewn offer.
- **Cyngor arbenigol:** Cymorth un-i-un gyda chynllunio cnydau, dewis offer, a chael mynediad i'r farchnad.
- **Cysylltiadau:** Cysylltu â busnesau garddwriaeth leol a chynllun mentora a chynghori.
- **Mynediad i farchnadoedd:** Cyfleoedd i werthu i fentrau fel 'Llysiau o Gymru Mewn Ysgolion', bocsys llysiau, a marchnadoedd sy'n chwilio am gynnyrch lleol, ffres.

Mae gwaith ymchwil Partneriaeth Bwyd Ceredigion yn dangos bod pobl y Sir yn angerddol am y gallu i brynu bwyd sydd wedi ei gynhyrchu yn lleol, ac mae'r rhaglen 'Llysiau o Gymru Mewn Ysgolion' yn cynyddu'r angen am gynnyrch lleol. Felly dyma'r amser i dreialu cynnyrch newydd ar ffermydd.

Dywedodd Catrin M S Davies: "Mae hwn yn gyfle cyffrous iawn i ffermwyr yr ardal. Dyma gynllun dargyfeirio sy'n ymwneud â chynhyrchu bwyd – job mae ffermwyr wedi ei hen feistroli. Rydw i wedi ymweld â rhai o'r ffermydd sy'n rhan o'r cynllun hwn yn Ne Ceredigion ac mi oedd yn braf gweld cynnyrch o safon yn cael ei dyfu yn y sir. Mae'r prosiect Llysiau o

Gymru Mewn Ysgolion hefyd yn gwneud disgyblion yn ymwybodol o ble mae eu bwyd yn dod ac yn rhoi cyfle iddynt ymweld â'r caeau a rhoi eu dwylo yn y pridd. Os codwn ni ymwybyddiaeth y genhedlaeth ifanca o werth bwyd o safon, wedi ei dyfu yn lleol yna byddwn ni ar y ffordd i sicrhau dyfodol iachach i'n plant a dyfodol mwy sicr i'n ffermwyr.

Cynhaliwyd digwyddiad i lansio'r prosiect yma ar fferm Troed y Rhiw, ger Llwyndafydd ar y 6ed o Dachwedd. Bydd digon o gyfle i glywed gan fusnesau garddwriaeth llwyddiannus a dysgu mwy am y peirannau maent yn eu defnyddio. Cysylltwch am fanylion pellach.

Sut i fod yn rhan o'r cynllun: os oes gennych ddiddordeb mewn treialu tyfu cynnyrch ar raddfa un erw neu fwy, neu i ymuno â'n Cylch Peiriannau, byddem wrth ein boddau yn clywed gennych. Gallwch gysylltu â Siân Stacey (Cydlynydd Tyfu Bwyd Ceredigion) ar sian.tyfubwydceredigion@gmail.com

Siân Stacey, Taliesin

Hen blismon y pentref

Roedd gan Dal-y-bont blismon pentref am flynyddoedd cyn i'r heddlu werthu orsaf yr heddlu i'r Lolfa.

Un ohonynt oedd Sarjant David Jenkins a derbyniwyd y llun yma ohono y tua allan i orsaf yr heddlu gydag aelodau o'r deulu. Tynnwyd y llun yn Awst 1939. Gyda'r sarjant mae ei wraig Lil ar y dde (Lil a David yn wreiddiol o Gnwch Coch), Alice chwaer Lil o Dreorci ar y chwith, y mab Jacky (wedyn o banc Natwest, Aberystwyth) a oedd yn 19 oed ar y pryd hwnnw, Annie merch Alice nesaf at Lil, a dynes arall anhysbys. Diolch i gyn-blismon arall, Robert Jenkins, Bow Street, am anfon y llun i ni.

James Memorials
Am
GOFEBAU ARBENNIG
BEDDARGRAFFIADAU
ADNEWYDDU O SAFON
ARWYDDION AR DAI A BUSNESAU
Gofynnwch am bamffled rhad ac am ddim
James Memorials
Vicarage Crossing,
Llandre, Bow Street
Ffôn: (01970) 820 111

Iwan Jones
Gwasanaethau Pensaerniol
Cynlluniau ar gyfer adeiladau newydd, estyniadau ac addasiadau
Gellimanwydd, Talybont,
Ceredigion SY24 5HJ
helen.iwan@btinternet.com
01970 832760

Grant Mayhew Ltd
GWAITH COED, TO ac ADEILADU CYFFREDINOL
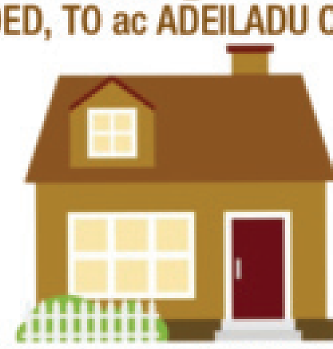
01970 832772 / 07846 255881
grantmayhewltd@yahoo.co.uk

Cystadleuaeth **Calan Gaeaf**

Ar gyfer plant dan 7 oed

Lliwiwch yr olygfa hydrefol hon am gyfle i ennill 'Ysgol Arswyd', un o lyfrau'r Lolfa! Dyma lyfr ar fydr ac odl am fwystfilod erchyll ac arswydus Cymru – Yr Hwch Ddu Gwta, Gwrachod Llanddona, Bwystfil Llyn Tegid a llawer mwy!

E-bostiwch gopi o'ch campwaith at ellyw@ylolfa.com neu dewch â chopi i'r Lolfa erbyn y 31ain o Hydref.

Bydd y llun buddugol yn cael ei gyhoeddi yn y rhifyn nesaf!

pp Hydref 25.qxp_Layout 1 08/10/2025 7:32 pm Page 10

Cletwr

Mis Hydref eisoes! I ble aeth yr haf? Er gwaetha'r tywydd newidiol mae hi wedi bod yn gyfnod prysur yn y siop a chaffi, a diolch o'r galon i'r staff a gwirfoddolwyr sydd wedi gweithio mor galed i sicrhau bod y cwsmeriaid wedi cael profiad da.

Cawsom noson anhygoel yng nghanol mis Medi, pan ddaeth Misha and the Kings am noson o gerddoriaeth wych (a swnllyd!). Diolch yn fawr iddyn nhw oll. (Cyn aelod o staff Cletwr yw Misha, a bu eu gig gyntaf yn Cletwr! Erbyn hyn maent yn canu ledled Cymru)

Ond nawr mae'n bryd i ni edrych i'r dyfodol, a'r misoedd tawelach dros y Gaeaf. Mae nifer o welliannau ar y gweill – neu sydd wedi digwydd. Mae oergell ychwanegol newydd yn y siop, felly dyma gyfle i ni ehangu ein stoc o fwydydd oer, gyda mwy o ddewis a chynhyrchion newydd. Rydym hefyd wedi gosod ffaniau awyru yn y siop i geisio lleihau'r tymheredd dros yr haf (tipyn yn hwyr, ond bydd pethau'n well haf nesaf). Rydym hefyd yn cynllunio am uwchraddiadau yn ein systemau trydan cynaliadwy – mwy o baneli haul, batris a generadur brys er mwyn lleihau ein bil trydan ac i sicrhau bydd Cletwr ar agor hyd yn oed pan rydyn ni'n colli pŵer oherwydd stormydd.

Ac wrth gwrs, mae rhaglen digwyddiadau ac adloniant yn ail-gychwyn. Rydym wedi trefnu sawl peth rhwng nawr a Nos Galan, gan gychwyn gyda Gwledd Gymunedol yr Hydref ar nos Wener 17eg o Hydref. Paratoir y bwyd i gyd (Tsili a Chrymbl, opsiynau fegan ar gael) gan aelodau'r Bwrdd, yr elw at Cletwr. Bu'r rhai llynedd yn fendigedig. Rhaid archebu erbyn y 13eg!

Wedyn, nos Sadwrn 25ain, bydd tri o gerddorion gwerin lleol, talentog iawn – Jon Bell, Mike McKever a Daniel Laws – yn dod atom. Manylion llawn yn y siop ac ar Facebook. Bydd bar ar gael.

Bob blwyddyn rydym wedi trefnu Ffair Crefftau'r Nadolig ar ddechrau mis Rhagfyr, ond llynedd dywedodd nifer o bobl ei fod yn rhy hwyr. Maen nhw'n gwneud eu siopa 'Dolig ym mis Tachwedd! Felly, eleni cynhelir Ffair Crefftau'r Gaeaf yn ei le! Nos Wener 7fed o Dachwedd. Manylion i ddilyn, ond os oes diddordeb gennych mewn cael stondin, cysylltwch â'r swyddfa yn fuan.

Fe fydd llawer mwy yn digwydd ym mis Tachwedd a Rhagfyr, gan gynnwys ymweliad y delynores a chantores o fri, Siân James, Dydd Sul 7fed o Ragfyr.

Dyna ddigon am y tro. Mae Cletwr unwaith eto yn ffynnu, diolch yn arbennig i'n cwsmeriaid ffyddlon a'r cefnogwyr a gyfrannodd i'n hapêl yn gynharach, ond i sicrhau bod Cletwr yn dal yma i'r gymuned am flynyddoedd i ddod, mae angen cwsmeriaid arnom. Dewch yn llu!

Merched y Wawr Tal-y-bont a'r cylch

Nos Lun, 15fed o Fedi cynhaliwyd cyfarfod cyntaf y tymor Cangen Merched y Wawr Tal-y-bont a'r Cylch. Croesawyd yr aelodau gan Megan Mai a rhoddwyd croeso cynnes hefyd i aelodau o Gangen Genau'r Glyn a Chlwb Gwawr Y Pennau a oedd wedi gallu ymuno â ni. Braf gallu adrodd ein bod wedi croesawu tair aelod newydd atom.

Megan hefyd gyflwynodd Mair Tomos Ifans, ein gwraig wadd am y noson. Bu Mair yn byw yma yn y pentref am gyfnod rai blynyddoedd yn ôl a hyfryd oedd ei chroesawu atom, gyda'i thelyn fach a'i llwyth o lyfrau. Teitl y noson oedd 'Chwedl a Chân' a chanolbwyntiodd Mair, drwy adrodd ambell chwedl, a darlleniadau a chaneuon, ar hanesion am Owain Glyndŵr, gan y byddai'r diwrnod canlynol yn ddydd i'w gofio. Hedfanodd yr amser a diolchwyd i Mair am noson arbennig gan Elizabeth Evans drwy adrodd stori fach ei hun gan ddangos ei gallu hithau i adrodd stori yn ddifyr. Diolch hefyd i Noson Allan Fach am y nawdd tuag at gynnal y noson.

Dyma felly ddechrau gweithgareddau'r gaeaf i'r Gangen a hyfryd oedd gweld pawb a chael cyfle am sgwrs. Roedd y lluniaeth yng ngofal aelodau'r gangen ac Elizabeth a Megan oedd yn gyfrifol am drefnu'r noson. Bydd ein cyfarfod nesaf, yng Ngwaelod y Neuadd Goffa, nos Lun 20 Hydref am 7.30 o'r gloch, lle cawn hanes Caws Halwmi Gwarffynnon. Croeso cynnes i aelodau newydd.

Ysgol Bro Hyddgen
Gwireddu
Breuddwydion

Ysgol Bro Hyddgen
Empowering
Dreams

Noson Agored y Chweched Dosbarth
Ysgol Bro Hyddgen, Machynlleth
20/10/25 5.30-7.30 yh

Ansicr am eich cam nesaf ar ôl TGAU?
Dewch i astudio mewn ysgol gefnogol a chyfeillgar gydag uchelgeisiau mawr, canlyniadau ardderchog a dosbarthiadau bach.

Enillydd y Gwobr Aur Lefel A ALPS 2024 sy'n ein gosod yn y 25% uchaf o ysgolion a cholegau yng Nghymru a Lloegr am gynnydd gwerth ychwanegol.

A Level - Gold Award
Alps
Top 25%
2024

01654 704200 / swyddfa@brohyddgen.powys.sch.uk

GWASANAETHAU
JETTING
JENKINS
JETIO DRAENIAU DOMESTIG A MASNACHOL & AROLYGON CCTV
jenkinsjetting@hotmail.com
07958 701861

pp Hydref 25.qxp_Layout 1 08/10/2025 7:32 pm Page 11

Dal i fod yn fi, hunangofiant y cyflwynydd teledu, Mari Grug

Ebrill 2023, roedd y cyflwynydd teledu Mari Grug yn eistedd ar y soffa adre gyda'i gŵr, Gareth, pan ffeindiodd hi lwmp yn ei bron. Erbyn mis Mai roedd hi wedi derbyn y newyddion gwaethaf posib – deiagnosis o ganser y fron oedd wedi lledu i'r nodau lymff a'r afu. Doedd y dyfodol ddim yn ddisglair ac wrth drafod y camau nesa roedd sôn am ofal lliniarol.

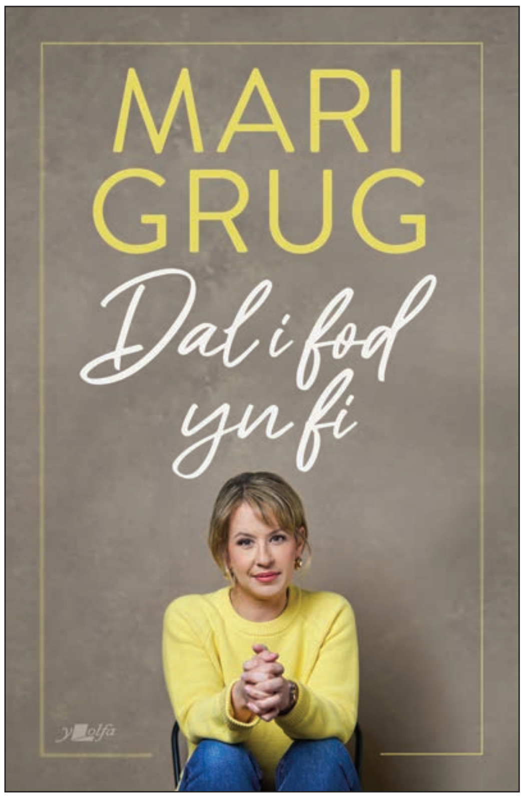

A hithau ar y pryd yn 38 oed, yn fam i dri o blant bach ac yn gyflwynydd llawrydd ar y rhaglen Heno, doedd ganddi ddim dewis ond cario ymlaen er gwaetha difrifoldeb y sefyllfa.

Mae'r gyfrol hon yn dweud stori ddirdynnol, yn llawn dewrder Mari. Mewn geiriau a lluniau personol ohoni hi a'r teulu wrth iddyn nhw fyw y cyfnod hwn fe ddown ni i nabod y Mari go iawn.

Gydag un mewn pob dau yn debygol o dderbyn deiagnosis o ganser yn ystod eu bywyd, dyma stori ar gyfer pobol ymhobman. Dyma stori hefyd am fenyw ifanc, mam gariadus a chyflwynydd talentog sydd wedi cadw ei thraed ar y ddaear tra ei bod hi'n ysbrydoliaeth i eraill.

Gwasg Y Lolfa, £11.99 Dyddiad Cyhoeddi – 14 Hydref 2025

Neuadd Goffa Tal-y-bont
Cofiwch am Ffair y Neuadd

Sadwrn 29 Tachwedd
2.00 o'r gloch
Stondinau a Phaned a Sgwrs

Y Gair Olaf

Ar ddiwedd yr haf a chyn i'r awr symud 'nôl, os y byddwch yn ddigon ffodus i allu eistedd yn yr ardd, beth ydych chi'n ei glywed pob pnawn Sadwrn a Sul (a phob dydd arall mewn gwirionedd) ond seiren yr ambiwlans, heddlu a'r frigad dân. Damwain yn rhywle mae'n siŵr.

Mae goryrru a gyrru heb feddwl am neb arall ar y ffordd ar gynnydd. Mae amynedd ambell un yn fyr iawn ar ôl mynd trwy sawl lle ar ugain milltir yr awr lle mae'n siwr y gellir mynd yn gyflymach.

Pan fyddaf yn dod i lawr wrth Ysgol Tal-y-bont, fe fydda' i'n aml iawn yn gweld lori yn dod i fyny drwy'r pentref. Rwy'n aros yno er mwyn iddo gael y ffordd yn glir i basio trwyddo. Yn aml iawn bydd rhywun yn fy mhasio ac yn creu trafferth i bawb gan nad oes modd i neb fynd yn eu blaenau.

Ar sawl car newydd rŵan ceir panel sy'n goleuo er mwyn eich rhybuddio eich bod wedi cyrraedd y terfyn cyflymder gyrru. Felly does dim esgus i anwybyddu'r cyflymder cywir. Mae'r cerbyd bron iawn yn siarad efo chi ac mae'n anodd iawn ei anwybyddu.

Mae'r cyntaf o Hydref wedi cyrraedd a braf fydd rhoi allwedd y car naill ochr a mynd ar daith drên o Fachynlleth i Bwllheli a dim ond edrych ar olygfa fendigedig yr arfodir ac anghofio am y GYRRU.

Aileen Williams

Y LLEW GWYN
Tal-y-bont
Mae Gareth, Bev a Carl yn edrych ymlaen i'ch croesawu i'r Gwyn.
Ar agor bob dydd
Bwyd ar gael 7 diwrnod yr wythnos
Cinio Dydd Sul 12.00 tan 3.00
(Un cwrs / Dau gwrs)
Ystafelloedd ar gael
01970 832245
garethwhitelion@outlook.com

Lluniau!

Rydym wrth ein boddau'n derbyn eich lluniau i gyd-fynd â straeon yn y papur. Cofiwch gysylltu â'r golygyddion i rannu gwybodaeth am stori neu ddigwyddiad lleol, ac i rannu llun!

Er mwyn sicrhau ansawdd da, gofynnwn i chi:

- Sicrhau bod y llun yn eglur ac o ansawdd uchel
- Anfon copi gwreiddiol o'r llun (heb ei docio na'i olygu)
- Anfon dros e-bost yn ddelfrydol

Diolch am eich cyfraniad ac am sicrhau bod y straeon yn dod yn fyw i'r darllenwyr!

Garej Davmor
Petrol, Diesel, MOT, Gwasanaethau a Thrwsio
Bwyd poeth ac oer ar gael. Siop gyfleustra drwyddedig
Ebost: davmorgarage@hotmail.com
Ffôn: 01970 832278

Dewch o hyd i ni ar @Garej Davmor

pp Hydref 25.qxp_Layout 1 08/10/2025 7:33 pm Page 12

Chwaraeon a Hamdden

Camp Elaine

Ers rhai blynyddoedd, mae trigolion Tal-y-bont wedi hen arfer gweld Elaine Rowlands, Maesyfelin, yn gwibio nerth ei thraed ar hyd llwybrau'r pentref yn ymarfer ar gyfer cystadleuthau triathlon.

Mae triathlon yn cynnwys nofio, beicio a rhedeg pellteroedd hir. Ddechrau Medi bu Elaine yn cystadlu yn Y Bala mewn 'sprint trial' gan nofio 750 metr yn Llyn Tegid, beicio am 12 milltir a rhedeg 3.5 milltir. Tipyn o dreial. Daeth yn ail yn adran F60 mewn amser teilwng o 1 awr a 36 munud.

Yr wythnos ganlynol, teithiodd Elaine i Weymouth i gystadlu mewn cystadleuaeth 'Hanner Ironman' a oedd yn cynnwys nofio 1.2 milltir, beicio am 56 milltir a rhedeg am 13.1 milltir. Allan o'r 75 menyw a fu'n cystadlu daeth Elaine yn 27ain. Tipyn o gamp.

Rhaid bod yr holl gystadlu wedi ysgogi ei merch, Kayleigh, i ddilyn ôl traed ei mam wrth iddi redeg yn hanner marathon Caerdydd ar 5 Hydref.

Hanner Marathon

Garmon Nutting a Bethan Jones, Nantlais, Dôl Pistyll, Tal-y-bont fu hefyd yn rhedeg yn hanner marathon Caerdydd ar 5 Hydref. Bu Bethan yn rhedeg i godi arian ar gyfer y Gymdeithas Alzheimer, a bu Garmon yn rhan o ymgyrch i godi arian tuag at y Gymdeithas Strôc ar y cyd â'i fodryb, Gwen, a'i gyfnither, Hedydd, er cof am y diweddar Gwilym Jenkins, Llety'r Bugail.

Tomos i'r adwy

Roedd gan Glwb Pêl-droed Tal-y-bont dasg anodd oddi cartref ar 4 Hydref yn erbyn Eilyddion Ffostrasol yn rownd gyntaf Cwpan Coffa Dai Dynamo Davies. Doedd fawr ddim rhwng y ddau dîm ar ddiwedd y 90 munud gyda'r sgôr yn gyfartal 1-1 a rhaid oedd chwarae amser ychwanegol. Yn ystod y cyfnod hwnnw fe sgoriodd Tomos Benjamin, Cysgod y Crib, Dôl Pistyll, Tal-y-bont y gôl dyngedfennol i gipio'r fuddugoliaeth i Dal-y-bont a chadw rhediad di-guro'r tîm y tymor hwn.

Rali Ceredigion

Cynhaliwyd Rali Ceredigion yn ystod penwythnos cyntaf Medi, gyda cheir yn gwibio trwy ardal y papur. Cafodd nifer o drigolion hwyl wrth wylio'r rasio a gweld y Gwyddelod, Jon Armstrong a Shane Byrne yn dod i'r brig.

y lolfa
Argraffwyr a Chyhoeddwyr

Cyfle gwych yng nghalon gwasg amlycaf Cymru

Rheolydd Cynhyrchu

yn eisiau i lywio gwaith trwy'r wasg. Swydd amrywiol a diddorol mewn cwmni blaengar, Cymraeg. Manylion llawn gan Garmon Gruffudd ar garmon@ylolfa.com. Ceisiadau i law erbyn Tachwedd 3ydd.

Y Lolfa Cyf. Talybont Ceredigion SY24 5HE
01970 832 304 | ylolfa@ylolfa.com
www.ylolfa.com

Probert & Williams
eye care
Eich optegwyr annibynnol lleol
15 Stryd y Popty, Aberystwyth
01970 611555
Cymraeg
www.probertandwilliams.co.uk